

УДК 658.512.2

ОБЛАШТУВАННЯ ПОЖЕЖНОЇ ЧАСТИНИ ДОБРОВІЛЬНОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Небелюк В.І.,

Мартин Є. В., д.т.н.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Анотація – у роботі приведені обґрунтовані та розроблені заходи з технічної естетики для обладнання та результативної діяльності добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах з урахуванням особливостей їх функціонування. Проведено аналіз густини розміщення пожежних частин оперативно-рятувальних підрозділів державної служби надзвичайних ситуацій та часу їх прибуття до місця виклику в сільській місцевості. Запропоновано організацію добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах. Розроблений і запропонований ряд заходів з технічної естетики для облаштування і ефективного функціонування пожежної частини добровільної пожежної охорони.

Ключові слова: технічна естетика, об'єднана територіальна громада, рятувальник.

Постановка проблеми. Пожежні частини оперативно-рятувальних підрозділів державної служби надзвичайних ситуацій часто є значно віддаленими від місця виклику, або місце виклику знаходиться у важкодоступній місцевості. На прибуття до місця виклику втрачається багато часу, що призводить до збільшення матеріальних збитків.

Аналіз останніх досліджень свідчить, що розміщення державних пожежних частин не дозволяє за мінімальний час прибути до місця виклику, що знаходиться на значній відстані або в важкодоступних умовах [1].

У науковій розвідці [2] обґрунтовано доцільність організації добровільної пожежної охорони об'єднаних територіальних громад та спосіб їх облаштування, наведено приклади облаштування будівель пожежних частин та обладнання приміщень і спускових пристроїв у них відповідно до вимог технічної естетики [3, 4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Дослідження показали, що державні пожежні частини не завжди є раціонально розміщеними і специфіка їх розміщення не дозволяє ефективно виконувати завдання у віддаленій місцевості. Актуальною постає проблема організації власної добровільної пожежної охорони у віддалених, важкодоступних та ізольованих природними умовами населених пунктах. Важливим є питання облаштування будівлі пожежних частин добровільної пожежної охорони відповідно до вимог технічної естетики.

Маючи справу з облаштуванням будівлі добровільної пожежної охорони, особливо при переобладнанні існуючих будівель, важливо брати до уваги її функціональність, специфіку розміщення спеціальної техніки та наявність сусідніх об'єктів.

Формування цілей статті. Розроблення заходів технічної естетики для обладнання і результативного функціонування пожежних частин добровільної пожежної охорони об'єднаних територіальних громадах віддалених населених пунктів.

Основна частина. Потреба у створенні пожежних частин добровільної пожежної охорони визначається критичним станом пожежної безпеки як на території України, так і за кордоном особливо у віддалених районах. Проведені дослідження густини розміщення пожежних частин по території України на прикладі Львівської області, які показали, що одним з варіантів розв'язання проблеми є організація пожежних частин добровільної пожежної охорони. На території області за даними 2017 року розташовується 1928 населених пунктів, що входять до складу 20 районів та місто Львів, яке поділяється на 6 районів. У системі місцевого самоврядування області 20 районних рад. За даними Головного управління ДСНС Львівської області при управлінні функціонує 32 пожежні частини, 5 з яких на території обласного центру. Аналіз показує, що приблизно 1920 населених пунктів обслуговує лише 27 пожежних частин.

З даного дослідження можемо зробити висновок, що кількості пожежних частин недостатньо для забезпечення високого рівня пожежної безпеки, густина розміщення пожежних частин та відстань

між ними не дозволяє прибути до місця виклику не пізніше, ніж за 20 хвилин з моменту реєстрації виклику. Необхідно вживати додаткових заходів для забезпечення пожежної безпеки та залучати додаткові сили.

Для запобігання та боротьби з пожежами в місцевості, яка знаходиться на значній відстані або важкодоступна для оперативно-рятувальних підрозділів, рекомендуємо організувати добровільні пожежні дружини в об'єднаних територіальних громадах та деяких окремих селах, селищах міського типу та окремих підприємствах.

Місце розташування будівлі пожежної частини добровільної пожежної команди варто визначати, виходячи з того, що вона має розміщуватися ближче до центральної місцевості об'єднаної територіальної громади, якщо є така змога, від якої до кожного найвіддаленішого можливого місця виклику можна прибути вчасно. Якщо площа об'єднаної територіальної громади або умови її місцевості не дозволяють прибути за вказаний час, то в найвіддаленіших населених пунктах чи на потенційно небезпечних об'єктах територіальної громади доцільно створити окремі пожежні дружини, забезпечені первинними засобами пожежогасіння.

Усі необхідні приміщення добровільної пожежної частини можуть розміщуватися як в окремій будівлі, так і займати частину будівлі, що також має інше призначення. Наприклад, можна переобладнати зручну будівлю, яка пустує і є придатною за будівельними та санітарними нормами, таку як нефункціонуючі ферми, «будинки тваринника» колективних господарств, що досі залишилися майже у всіх селах та селищах і є придатними для переобладнання та використання. Також можливим є суміщення існуючих приміщень і обладнання необхідних в уже функціонуючих приміщеннях за умови наявності вільного місця, таких як будинок культури, відділення пошти, медичного пункту, тракторної бригади сільського господарства, складських приміщень тощо.

В будівлі колишньої ферми сільського господарства відповідно до вимог технічної естетики рекомендуємо такий порядок переобладнання:

1. В першу чергу провести дезінфекцію приміщення та дератизацію, для того, щоб знезаразити приміщення від мікроб та інфекцій, які могли залишитися ще з часів використання її за призначенням і позбутися гризунів, які можуть там жити;

2. Наступним кроком має стати знесення колишніх перегородок і вирівнювання підлог;
3. Замінити покрівлю криші за необхідності;
4. Встановити блискавкозахист;
5. Доцільно визначити межі приміщень, розрахувати їх площу відповідно до кількості людей, що будуть там перебувати, встановити перегородки, вікна та двері;
6. Встановити електропостачання, теплопостачання, вентиляцію, водопостачання та каналізацію;
7. Вирівняти та пофарбувати стіни та стелю;
8. Обладнати меблями, технікою та стелажми приміщення залежно від їх призначення;
9. Здійснити заземлення електрообладнання;
10. Розмістити стенди з правилами безпеки праці та роботи з обладнанням.

Перепланування будівлі з урахуванням результативності функціонування рекомендуємо здійснювати як показано на рис. 1.

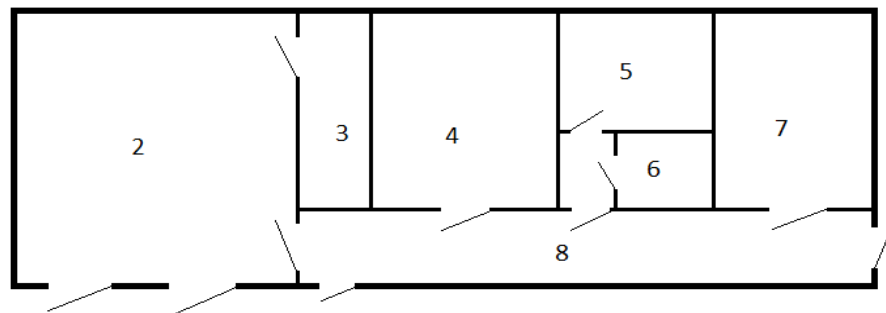

Рис. 1. Схема розміщення приміщень в будівлі переоснащеної ферми

де:

1. Водонапірна башта;
2. Гараж;
3. Диспетчерська;
4. Кімната відпочинку;
5. Душова;
6. Туалет;
7. Їдальня;
8. Загальний коридор.

Під гараж для розміщення пожежних автомобілів та необхідної протипожежної техніки, стелажів з обладнанням та спецодягом рекомендуємо відвести частину будівлі, яка знаходиться ближче до водонапірної башти. Далі з можливістю виходу в гараж доцільно обладнати довгий загальний коридор та диспетчерську. Усі інші приміщення далі необхідно робити з виходом в загальний коридор, щоб пожежник незалежно від місця перебування по сигналу тривоги міг дістатися до приміщення гаража, оминаючи мінімальну кількість перешкод. Одразу за диспетчерською краще облаштувати кімнату відпочинку, де особовий склад перебуватиме більшість вільного часу, і таке розміщення дозволить мінімізувати відстань та час прибуття до гаража. Наступним етапом слід розмістити приміщення душової кімнати та туалету. Приміщення їдальні варто розмістити в дальньому куті приміщення, оскільки особовий склад перебуватиме там найменше часу за зміну. Їдальня повинна вміщувати весь особовий склад, що перебуває на чергуванні, містити електроплиту та/або мікрохвильову піч для розігрівання їжі. Для зручності караульних доцільно розмістити також автомат для приготування кави.

Територія пожежної частини добровільної пожежної охорони має бути обов'язково озеленена, відповідно до будівельних норм та вимог технічної естетики. Виїзд пожежного автомобіля до воріт заборонено загороджувати сторонніми предметами та обладнанням. На території біля будівлі, поза зоною руху пожежного автомобіля, доцільно облаштувати стоянку особистих транспортних засобів пожежників. Рекомендуємо облаштувати місце не лише для паркування автомобілів, а й зручну територію під накриттям для стоянки мопедів, мотоциклів та велосипедів.

Найпоширенішим випадком організації роботи пожежної частини добровільної пожежної охорони може стати варіант, коли в підрозділах на місці постійно чергуватимуть лише диспетчер та водії пожежних автомобілів, а інші караульні знаходитимуться за місцем роботи або проживання. Рекомендуємо таке приміщення добровільної пожежної охорони сумістити в одній будівлі з іншими організаціями. Такий варіант облаштування приміщення добровільної пожежної частини є економічно найвигіднішим і простим у реалізації, тому доступний для кожної об'єднаної територіальної громади

незалежно від її розмірів та рівня розвитку і сприятиме ефективній роботі пожежників добровільної пожежної охорони.

Існують випадки, коли кімнату постійного чергування важко розмістити на першому поверсі. Тоді розміщення кімнати для чергування допустиме на другому або третьому поверсі за можливості забезпечення швидкого потрапляння водія в гараж. Рекомендуємо обладнати вихід одразу на сходи або облаштувати спусковий пристрій, що дозволить водіям одразу спускатися на вулицю або в гараж - спускову трубу.

Спускова труба (рис.2) дозволяє спуститись пожежнику з будь-якого поверху швидко і без зайвих навантажень на організм, оминаючи такі перешкоди як двері та сходи, що дозволяє зекономити час та зменшити ризик травмування під час руху особового складу приміщеннями будівлі.

Рис. 2. Спускова труба

Особовий склад підрозділів добровільної пожежної охорони повинен забезпечуватися робочим одягом. Форма, в якій особовий склад добровільної пожежної охорони здійснюватиме гасіння пожеж, має бути зручною для виконання завдань підрозділами добровільної пожежної охорони, тому повинна відповідати вимогам технічної

естетики. Доцільно використовувати сертифіковану робочу форму підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Висновки. На особовий склад підрозділів добровільної пожежної охорони об'єднаних територіальних громад покладається завдання державної ваги, багато обов'язків і велика відповідальність. Для безпеки їх праці, зручності та психологічного комфорту необхідно організувати роботу підрозділів добровільної пожежної охорони відповідно до всіх правил безпеки та вимог технічної естетики, забезпечити усім необхідним, починаючи з обладнання та робочої форми аж до зручних функціональних приміщень, що відповідатимуть специфіці їх роботи, облаштування яких усебічно сприятиме роботі кожного караульного та підрозділів в цілому.

Література:

1. Головне управління ДСНС України у Львівській області, Перелік підрозділів Львівської області підпорядкованих Головному управлінню ДСНС України у Львівській області.[Електронний ресурс] – Доступний з <http://lviv.dsns.gov.ua/ua/Pidporyadkovani-pidrozdili.html>.
2. *Небелюк В.І.* Організація діяльності добровільної пожежної охорони відповідно до ергомічних вимог. Науковий вісник ТДАТУ. Мелітополь: ТДАТУ, 2016.- Вип.6. Том 2 . С.78-87.
3. *Небелюк В.І., Мартин Є.В.* Дослідження ергономічних чинників діяльності оперативно-рятувальних підрозділів // Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності. Зб. тез доп. XII Міжн. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів.-Л.: ЛДУБЖД, 2017.- С.136-137.
4. *Небелюк В.І., Мартин Є.В.* Облаштування спускових конструкцій у пожежних частинах // Зб. доп. VI Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених «Прикладна геометрія, дизайн, об'єкти інтелектуальної власності та інноваційна діяльність студентів та молодих вчених».-К.: НТУУ «КПІ», 2017.- С.196-201.

ОБОРУДОВАНИЕ ПОЖАРНОЙ ЧАСТИ ДОБРОВОЛЬНОЙ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩЕСТВ

В.И.Небелюк, Е.В.Мартын

Аннотация

В работе приведены обоснованные и разработанные мероприятия по технической эстетики для оборудования и результативного функционирования добровольной пожарной охраны в объединенных территориальных общинах с учетом особенностей их функционирования. Проведен анализ плотности размещения пожарных частей оперативно-спасательных подразделений государственной службы чрезвычайных ситуаций и время их прибытия к месту вызова в сельской местности. Предложено организацию добровольной пожарной охраны в объединенных территориальных общинах. Разработан и предложен ряд мер по технической эстетики для обустройства и эффективного функционирования пожарной части добровольной пожарной охраны.

OBJECTION OF THE FIRE DEPARTMENT OF DOMINANT FIRE PROTECTION IN THE AGRICULTURAL LOCATION OF THE UNIONED TERRITORIAL COMMUNITIES

V.Nebelyuk, E.Martyn

Summary

In the work, justified and developed measures for technical aesthetics for the equipment and effective functioning of voluntary fire protection in the united territorial communities are given, taking into account the peculiarities of their functioning. The analysis of the density of the fire units of the emergency-rescue units of the state emergency service and the time of their arrival to the place of call in the countryside has been analyzed. The organization of voluntary fire protection in the united territorial communities is proposed. A series of measures on technical aesthetics for the arrangement and effective functioning of the fire department of voluntary fire protection has been developed and proposed.